

Tilâvet secdesi ve hikmetleri

Kasım Ali Güngör: “Secde âyetlerini okuduğumuzda secde yapmamızın hikmeti üzerinde durur musunuz? Bu secde nasıl yapılır? Secde âyetini meâl olarak okuduğumuzda da secde yapmamız gerekli mi?”

Kâinatın Mâlik'ine, Hâlık'ına, Bâri'ine, Rabb'ine, Vâris'ine, Sâhibine secde etmek makamların en yücesi.

Buhârî'de uzun bir hadîs-i şerifte, Res lullah Efendimiz'in (asm) mahşerde şefaât ânındaki büyük secdesi anlatılır. Secde denince, bu büyük secdeyi hatırlamadan geçmeyelim; ne dersiniz? Kıyâmet Günü günahkâr ümmetinin bağışlanması için Allah Res l  (asm) tazarr ' içinde def'alarca secdeye kapanır, her def'asında “Yâ Rab!...  mmet ... Yâ Rab!...  mmet ...” diye ümmetinin necâtını ister; böyle mahviyetkârâne yapılan secde neticesinde Cenâb-ı Hak, gönlünde arpa tanesi kadar, sonra zerre kadar, sonra hardal tanesi kadar îmanı olanların Cehennemden çıkarılacağını müjdeler. Hadîsin son bölümünü Enes b. Mâlik'in (ra) rivâyetinden takip edelim: “Ben dördüncü def'a dönüp geleceğim. Ve Allahu Teâlâ'ya o ilham olunan mübârek hamd ve senâ kelimeleriyle hamd u senâ edip secdeye kapanacağım. Bunun  zerine bana: ‘Yâ Muhammed!... Başıını kaldır; söyle! Sözün dinlenecektir! İste; dileğın verilecektir! Şefaât et; şefaatin makbul olacaktır!’ denilecek. Ben de: ‘Yâ Rab! Lâ ilâhe illallah diyen bütün beşeriyet hakkında şefaât etmeme izin ver!’ diyeceğim. Bunun  zerine Cenâb-ı Hak: ‘İzzetim, Celâlim, Kibriyâm ve Azametim hakkı için; Lâ ilâhe illallah diyen herkesi Cehennemden çıkaracağım!’ buyuracaktır.1

Allah Res l  (asm) dünyada da en çok secde eden bir kul, bir Hab b ve Res l idi. Hab bullah unvanı almasında elbette onun, secdeyi en büyük şeref bilen mübârek alnının ve secde için nasır bağılayan, su toplayan mübârek ayaklarının çok büyük yeri vardı. İbn-i  mer (ra) anlatır: “Neb -i Zîşan Efendimiz (asm) Kur'ân okurken içinde secde âyeti bulunan bir s reye geldiğinde secde eder; biz de kendisiyle birlikte secde ederdik. Öyle ki, bir kısmımız alnını koyacak yer bulamazdı. Allah Res l  (asm) buyurdular ki: ‘Âdemoğlu secde âyetini okuduğunda secde ederse, şeytan oradan ayrılır ve ağılayarak der ki: ‘Eyvah! Âdemoğlu secdeyle emr olundu ve secde etti! Cennet onun içindir! Ben de secdeyle emr olundum ve isyân ettim! Cehennem

de benim içindir!’”2

Secde âyeti okunduğunda veya işitildiğinde yapılması gereken secdeye “Tilâvet Secdesi” deniyor. Tilâvet Secdesi yapmak Hanefî mezhebinde vâcip; diğer üç mezhepte sünnet-i seniyyedir. Okunduğunda secde yapılması vâcip olan âyetlerden bâzısı, secdeyi açıktan emrediyor; bazıları, peygamberlerin secde ettiklerini haber veriyor; bir kısmı da, kâfirlerin secde etmekten yüz çevirdiklerinden bahsediyor. Secdeyi emreden âyetler okunduğunda Allah’ın emrine ittibâ etmek gerekir; Peygamberlerin secde ettiklerini haber veren âyetler okunduğunda, peygamberlerin yolunda bulunduğumuzu amelimizle izhar etmek ve Cenâb-ı Hak’tan hidâyet üzere bulunmayı fiilen istemek gerekir; kâfirlerin secde etmekten kaçındığını bildiren üçüncü kısım âyetler okunduğunda ise kâfirlere muhalefet etmek ve onların bu isyan halinden fiilen Allah’a sığınmak gerekir. İşte bu üç kısım âyetler okunduğunda tilâvet secdesi yapmak gâyet münasip ve kulluğun haysiyetine yakışan bir ameldir. Tilâvet secdesi, secde âyeti okunduğunda veya işitildiğinde hemen yapılır. Eğer hemen yapma imkânı yoksa ilk fırsatta yapılır; ama bilerek ve bir zarûret olmaksızın geciktirmek tenzîhen mekruhtur. Şâyet hemen secde yapmayacaksa; “Semi’nâ ve ata’nâ ğufrâneke Rabbenâ ve ileyke’l-masîr” (İşittik ve itaat ettik; mağfiretine sığınırız Rabbimiz; dönüş Sanadır.) 3 denir.

Hanefîlere ve Mâlikî’lere göre tilâvet secdesi şöyle yapılır: Secde âyeti okunduğunda veya dinlendiğinde, abdestli olarak hemen ayağa kalkılır, seccadenin üzerinde veya temiz bir yerde tilâvet secdesi yapmak niyetiyle kibleye dönülür, eller kaldırılmaksızın “Allahu ekber” diyerek doğrudan secdeye gidilir. Secdede üç def’â “Sübhâne Rabbî’el-A’lâ” denilir, sonra “Allâhu ekber” denilerek secdeden kalkılır. Bu secdede teşehhüt ve selâm yoktur. Doğrulurken, “Äzûfrâneke Rabbenâ ve ileyke’l-masîr” denilmesi müstehaptır. Secdeye giderken ve doğrulurken “Allahu ekber” denilmesi ve secde esnasında “Sübhâne Rabbî’el-A’lâ” denilmesi sünnet-i seniyyedir. Secdeye gitmeden önce ayağa kalkılmış olması ve secdeden sonra yine ayağa kalkılması müstehaptır. Bunlara ilâveten; Hanbelî Mezhebine göre secdeden sonra oturularak selâm verilir; Şâfiî Mezhebine göre ise, secdeye başlarken niyet esnasında eller kaldırılarak iftitah tekbirinin alınması; secdeden sonra da oturularak selâm verilmesi şarttır. İftitah (tahrim) tekbirinden sonra secdeye giderken de ayrıca tekbir alınması sünnettir.

Secde âyetini meâlden okuyan veya dinleyen bir kişinin de secde yapması gerekir.

Dipnotlar:

1- Buhârî, C.12, 2188

2- Müslim, İman, 133

3- Bakara Sûresi, 2/285